

Estoria kiriku ja hariduse ajalugu.

Küpea, kui asunikud süü maad leiba hakkasivad saama, tõi see neilema nälga hinge laide järele. Esimest korda näis süü Sumala sõna kuulutamas Tifliski sõjaväe õpetaja Hirschelman 1883a. sügisel, kes Gustaw Suutsu majas teenistust pidas ja rahwaft armulauale võttis. Seda tööd jätkas ta 1886aastani. Et aga õpetajal ainult paar nädalat aastas võimalik oli süü fäita, süü muutufiivad asunikud omale kooliõpetajaks ja jutluse lugijaks Joosep Kuusiku Tartuft, kes Madis Katarõpa elu majas 1884a. sügisel palwe tundisid hakkas pidama. (Selle maja oestis Jakob Jakobson pärast ära, mis oma ruundi peale ja elab praegu jelles majas) Küpama tegi tema süü alguft koolitööga, aga rahjurs kestis koolitöö ainult 1884a. detsembris ja 1885a. jaanuaris, sest Kuusik jäi külma tõbesse haigeks ja fäitis mai kuul nõdumaale. Pärast seda pidasivad palwetundisid - kõige rohkem Peeter Walfar, süü na Süri Truuman, Süri Korbman ja Gustaw Mirkson. 1884a. asutas Kristjan Suuts laulu koori, mis laulu pühadel palwe tundis „Hafianna, ja Isandad kütke süüin paganaid“ ette kandis. Esimesed lauljad aliwad: Liusa Katarõpa (praegu Truuman) Anna ja Mari Teterman, Joosep Kuusik, Kristjan Suuts, Peeter Katarõpa, Leena, Hendrik ja Kaarli Kruus, Kaarli Suuts, Gustaw Mirkson. 1884a. ehitati Peeter Piut'i ruundi peale kroonu poolt ^{laudaft} puust kuur ehk barak: 10 sülda pite, 6 fülola lai ja 6 nambiga - kuhu fiske rändajad asunikud esiofta peawarju leidfiwad. Kui asunikud omale

juba elumajad üles ehitatiinud, füs jäi karak tühjana ja anti
kroonu paalt asumiskudele nende palve peale palvemaja ruumiks
kui 1886a. koolimaja ehitus algas, füs lähuti karak maha, kuft
ehituse materjali jaoks. Ehituse ajal peeti palve tundeid
Justaw Kirsni majas. — Karastat wako peal õpetaja
ei käinud.

1888-1890a. käis füs õpetaja Behroman Tiflifest, kes õpetaja
Hansenil abiks oli

1891a. 11 juunil tuli füs efimeft nonda Willo Heine, kes misionäri
pojana Feiloni faarel fündis, kust ta ka aasta wanaõnnele las.
Efimesed ameti talitused taime tas ta Wene keeles. Talwel las
ta mõned nund Estonias, kust ta ühes koolilastega kooli pingilistudes
õpetust pealt kuulas ja waketundidel lastega juttu wõetis, et
keesti neelt õppida. 1892 ja 1893a füs ameti talitusi taime-
tades wäänis ta felgelt keesti neelt.

1894-1910a. oli õpetajaks Arthur Bernhoff, kes esmalt Tifli-
s faja wõe õpetajaks oli, pärast aga Batumi isefiswä
naguduse asutas. Tema oli tubli rahwa mees, wandis ifalikult
asumiskude seft hoalt. Tema ettepanekul ja maasa töötamisel
jaigi Estonias uus palwe ja koolimaja ehitus. Käis wimast
nonda 30. XI. 1910a.

1911-1913a käis füs Koworos füs kift õpetaja Girgenow / Skow,
keda naguduste paalt leigelt wasta wõeti.

1914a. kewõdel käis õpetaja Arpin üno nonda Madinawrasift.

1915 ja 1916a. suwel käis füs õpetaja Nigol. Et 2 1/2a. jaakul füs
õpetajat ei olnud käinud, füs on paljud noored inimesed leeritamata

üks leerimata noormeesi jägi abiellus, seft õpetaja puudusel lafewood
pruutpassid ennaft äigensu preeftrift laulataada, äigensulistelaga
leeritamift ei ole. — Astitib ja matab õpetaja puudusel nästerkooliõpetaja
Kooli- ja palwe majad.

Nagu juba nimetatud, algas 1886a. Kadori jäe valdale koolimaja
ehitus, milleks oja materjali barani lõhnumiseft saadi, kuna muu
pau materjali peremehed küla metfast muretsefiwad, kus nad
jämedad lepad maha raiusiwad, neid lõhki ajasiwad, ära tahu-
fiwad ja milledeft süs maja seinad üles ehitati, kuna katus tamme
drannideft tehti. 1887a. jäuti koolimaja ehitamisega nõnda
raugele, et süs palwetundisid woiw pidada, kooliõpetaja elama
asuda ja koolitööd algada. 1888a. krohwiti koolituba ja hiljem kooli-
õpetaja eluruumid. Maja oli 6 sülda pita, 4 fütla lai. Süs oli
koolituba (4 f. lai ja 3 s. pita), kus ka palwetundisid peeti,
kooliõpetajal 2 tuba, fahmer, küök ja exin. Koolimaja länks 1000 rubla
maksma. Abikasjast saadi 200 rubla ali ja 200 rubla laenati
Drandi kloostrilt. — Et sünses klümas puu ruttu möidaneh
ja ka Kadori jägi koolimajale läheneh, mille tõttu suurem osa
Kadori uulitfa elanika mäele kolifiwad, süs hakkasiwad ka
asunimed uut koolimaja aet wtfima, kül küla keskele, kül
küla ferwale. Paffid saawifiwad koolimaja praeguse rahwamaja
lähedale ehitada, mis ka äige akeno lnuud, seft see on küla keskel
ja näin küla ehitused: koolimaja, külamaja, rahwamaja ja poad
olewfiwad üheteife lähedal seisnud. Ometi jäiwad mäeuulitfa
elanimed woi tjaks ja koolimaja koht waliti küla ferwale, mida
õpetaja Bernhoff 14 nowembriil 1905a. sisse annistas.

20 septembril 1906a. Jaadi kindral konsistariumi poolt ka-
palwe ja kuolinaja ehitamise luba nähte, mis siinist arjade
ministeriumis 24 sept. 1905a. N° 5216 all väljandus.

1907a. ehitati telliskivi lüüv, kus telliskiviga harrasti põletat-
ma ja kuivatamise suur, mis maksu 235r. 40 kop. maksima lähinud.
Et puudumast näest Jaadi olivad ja nad küla tööpäevadega
juurde onuretseti, siis tuli 1000 telliskivi 6 rubla maksima, kuna
küla peremeestelt, kes omale maja ehitamiseks telliskiviga
lähinud põletada, 1 rubla küla maksu juurde nähti, nõnda
et neil telliskivi 1000 - 7 rubla maksis. 28. IV. 1908. harrasti
raudkivideft vundamenti ehitama, kuna murgakivi alles
Jaevaminemise pühak, see on, 28. V. 1908a. moquiduse juures
olekul pidulikul pandi, mida õpetaja Bernhoff kaimetas.
Murgakivi panemise juures olivad: ringkonna ülem D. Sanderi
tütre ja pojaga, krahv Salogub, jaaskonna ülem ja ehituse
komitee au esimees Majewski, Wladimiri küla preester Tjedor-
kavski (Pugranaua), kes ka mõned palwed luges. Pidulikuft
juurendas meil küla viiuli ja laulu kuor. Ehituse komitees
olivad järgmised isikud: esimees Joasep Piint ja liinmed -
Aarob Iuu, Peeter Sanson, Peeter Katasep ja Peeter Puusta.
Et õpetaja Bernhoff selle maja ehitamise hing oli, siis oli ta
igal pool sõna ja teega abins ja nõutav abi pealt, kuft seda
vähegi loota võis. Lisauft juurde ehituse tulude ja
kulude arwe.

Sisse tulen:

Wäljaminek.

Alinaasfast	2000r.	Müüritöö: materjal	80,685 tellis kiwi)
Gustaw Adolphi felti puult Leipzigiis		ja töö	144r. 52k.
400 marna	184r.	Tuumaterjal ja töö	1179r. 17k.
Küla metfast müüdüd pähkel puude eest	482r. 37k.	Raua materjal ja töö	333r. 93k.
Küla puult maarentide j. n. e. eest sisse tulnud	933r. 20k.	Katuse seinid (500 ft tüüki)	350r. 57k.
Häinaraas ja kirikuraha eest	101r. 87k.	Krohvimine ja ahjud	604r. 45k.
Tellis seinide põletamise eest peremeestelt		Arnad ja uksed	138r. 50k.
ja praeg. seinide müügist	68r. 53k.	Maalori töö	133r. 38k.
Järele jäänud chituse materjali eest	24r. 20k.	Kaeld ja fõidunukud	32r. 56k.
Summa	4294r. 87kop.	Summa	4214r. 08k.

Chitamiseft jäi järele 80 rubla 79 kop, mis riikuraha jaoks edasi anti ja mille eest palvemaja pingid müretseti. Materjalimodu, nüürii, palgid, lauad, seinid j. n. e. teinemat küla töö päevade ga asa, millest aga küla üiget usku elaniku asa ei võtnud, ifegi allkirjad andsinud, et nemad seda maja ei tarwita, ega oma lappi fiiu kuuli ei saada. Ometi, käinud praegu näin küla äigensuliste lapsed fiiu kuulis. — Küi maja walmit sai, hinnati ta arjatuudjate puult 10,000 rubla alla. Palwe ja kuulimaja pituus on 10 sülde laus. laius 6 1/2 sülde; selles majas on ruuminais palwe saal (tarwitause ka klasfiruuminais), klasfi tuba, esik, 2 kuuliõpetaja elu tuba ja köök. Ainu kene niga felle chituse juures on fee, et teise kuuliõpetaja jaoks eluruumifid ei ole, mida niga fellega mergeste wõib parandada, et majale teine kord peale chitamse. Näida warral wõib kuuliõpetaja eluruumifid ³kolmandamais klasfiruuminais ümber chitada. Palwemaja õnnistati õpetaja Bernhoffi puult 14 novembül 1900a fisse.

19. II. valiti raaduse poolt esimene nõukoogu, mille esimeheks
Saarep Piit, liikmeteks Andres Tomberg, Jakob Luu, Gustav Kir-
son, Kristjan Siit ja Jaan Saaber jäinud.

25. V. 1908a. valiti endised nõukoogu liikmed tagasi, peal Jakob
Luu, kelle asemel Peeter Katarep jäi.

26. IX. 1911a. valiti esimeheks Mart Berget, liikmeteks Hans
Ömer, Peeter Puusta, Gustav Liiv, Hendrik Knuut, Eduard Puusta.
Et Mart Berget ametit vastu ei võtnud, siis valiti 24. I. 1912a.
esimeheks Hans Ömer, selle asemel Hans Baston, teised endised.

20. IV. 1912a. palus ennast Hans Ömer ~~ennast~~ esimehe ametist
vabastada. Tema asemel valiti Hendrik Knuut, kuna
Ömer liikmeks edasi jäi. Teised liikmed: Hendrik Krüüs, Ed. Puusta,
Gustav Liiv, Hans Baston. 6. X. 1913a. ütles Hans Ömer ennast lahti,
seft ta ei jändnud ülesohud kannatada, mis kõftiga tehti. Kuid a
aial, selleks lihan protokolift ära kirja süa juurde.

Protokol N° 2.

1913 aastal 6. oktoobril Eesti nülä nuasolekul tuli otustamise
alla, kas rahvastahab kõftit palgata. Ettepaneeu poolt
oli 19, vastu 5.

Teisel hääletamisel kas soovitakse endise kõftiga kaup teha,
tuli ilmsiks et soovisega kauba tegevise poolt oli 8 ja vastu
16, sellega tuleb jüsmust kõftit kaubelda. Kiriku nõuveni
lüge Ants Ömer ütles ~~ütles~~ ennast ametift lahti (Protokolile au alla
kirjutatud:) Abram Luu, A. Mätisen, P. Piit, Johan Knuut, M. Aftman,
G. Ömer, Jüri Kogudus, G. Miasan, Karl Luu, Hans Baston, D. Karu,
H. Berget, A. Tadoper, H. Krüüs, Ed. Puusta, P. Puusta, J. Kiuks, Jaan
Kala, Jemo seft tellimise peale alla kirjutatud Chr. Siit)

Minu juures olerul tehtud ja alla kirjutatud Eesti nülälawanem Hendrik
Düda

10.1.1912a. valiti nõi nagu esimehes Hendrik Kruut, liiremeteres:
Jaak Truuman, Väiri Kogudus, Hans Boston, Hendrik Kruus, Abram Suu.

Rahvamaja

Esimesed pidud - laulude ja näitemänguga - pandi eraruumi-
des toime. Et pidu raha atfinine ja rarraldamine tegelastele
külmas oli, siis ehitati kooliõpetaja M. J. Kunn'i ettevõttel
1903a laudadest näitemaja, ehk nagu teda siis rutsuti; näite-
mängu jaoks. ^{millega mõeldi siis 1000 rubla.} Ehituse raha korjati pidudega, materjal küla-
paolt. Selle maja rajutas juur lumi 1911a. algul sisse.

Et seejuure laudadest hoone otsarhe rohana ei ole, siis otsusta-
ti kooliõp. W. Saariku ette võttel uue maja seinu tsemendist
valada, millerks ta tsemendi Kaurorosiiski tellis, kuspüüt
5r. 50kop, kuna teda rahvamaja ehitamiseks alaudatud hinna-
ga lubati, nõnda et juurumi sadamas püüt tsemendiüks veo-
kuludega ehitajatele 3r. 75kop. marfis. Ehitus algas 1912a.
novembrikuus. Ehituse järele valvas ehituse komitee juur,
kelle esimehes Gustav Kinnon liiremeteres Jaak Saaber, Saamuel
Suu, Kaarel Kilk, Martin Kruutman ja Juhan Päll olivõid.

Rahvamaja pitkus 28aefinaad, laius 12ars. seinade kõrgus
5ars. 14verfakri, 3urfe ja 6arnaga. Uue rahvamaja ots lüüdi
ainult laudadega rinni, et tarbe rarral väimalik oleks
näitelava jagu wälja ehitada. Et asuninud liüwa, tsemendi
ja puu materjali juurde midagi wõid, puu küla on etpahtant,
siis pulus tsemendi ja muu materjali muretsemiseks, ning
ehituse kääde peale 1600rubla ära. Maja wäärtus 3000rubla,
Maja ehituseks laenati 400rubla, küla prigaworiga lubati 150rubla,

üle jääda summa negatiivsete ja positiivsete
18 juunil 1914. võeti ehituse komisjoni poolt arrende ja inspektor-
võime töö vastu, seega oli maja valmis. Lagi ja puust põrand puudu-
vad praegu alles, seft föja aegus oleks ehitus liig kulukas.

Loe puudust tuntakse iseäranis näitemängude ja laulude ettekan-
netel vihmaste ilmaga, kus vihm vastu plekk rätust nõnda
trummi läsb, et lõnagi kuulda ei ole. Nüfama puuduvad liire-
vad näitefinaad ja tarvilik näitepöranda mööbel, mida iga näd
näitemängu ettekannetel külast peab laenama.

Mümane maja võlg taruti ära 18 aug. 1916. ja ehituse komisjonil
on 1000 rubla ümber praegu tagavaraks.

Kooliõpetajad.

Eunem, kui ümberaastatõpetajaid kirjeldama hakkam, tahar-
fin nü palju üleüldiselt nimetada, et kõik kooliõpetajad, nü
palju kui kõrri ja kooliõpetaja ^{üks enamus, teine vähem} töömaht andis, kaulu ja näite-
mängu on edendanud, isegi mitmed muusika kooris kaasa mänginud.
Estonias näib nü kõrri-kooliõpetaja amet nü raskel aland, et kõik
kooliõpetajad, peale Saaremaa ameti vana on pannud ja keift töös-
sõeldu võtminud, millega ümberaastatõpetajad võiks muretteda.

1) — Et kuusik kõigeft paar kuud sai töötada, siis tuleb siimeske
kooliõpetajaks Muhan Pihlakas lugeda, keda Smaradino asund-
seft, Simbirski kubermanguft füa kutsuti. Oli ametis 22. VIII 1887 ja.
kunni augusti kuni 1890. kõrri-kooliõpetaja ameti kõrval töötis
ta na küla kirjutaja kohuseid ja sai selle seft palka 100 rubla raha
ja ühesdesfatim onad tarvitada. Pihlakas asutas füa siimeske
raamatukogu, mis pärast tema amti seft lahenumi seft ära

laaguses ja raamatute raaduma lääninad. - Oli kirjandus ja kirjutas Ploompuu Rahva lehes, Sakalas ja Wirulases. Ajalehti loeti süü üsfinute ajajate poolt asunduse rajamist jaadire, (näituseks Peeter Pür, kes Samarast ajalehte teateti süü maad tuli vaatama ja ka süü ustavaks ajalehtede jäbraks edasi jäi), aga Sihlana rihkutevõel täüfisi lugejate arv, nõnda et Estoniasse tema ajal 46 ajalehte tuli. Pärast ametist lahkumist jäi süü asunikuks ja suri Krimmis 31 detsembril 1916a. Tema abikaasa ja poeg elavad praegu alles süü asunduses.

II kooliõpetaja Stanok Mihhelfon XI 1891 - IX 1896 a. Edendas karskust süü, teo ja sulega, "Olevirus" hää mõjuga rahva peale nõnda et mitmed tema õpilastest karsklasteks sai mad. (Süü kalendrite abil püüdis ta karskust mõtet laiali laotada ja tellis fens otstarbekes, Karskuse kalendrit rahvale (kalendrite ja raamatute tellimise asunduses harilikult kooliõpetajaasi). Länksüü Sühumi lähedale kroonu raudteijaama ülemääratajaks elab praegu maja peremeheks Sühumi linnas ja Sühumi besti Majanduse Ühisuse ärijuhkt. Täidab süü nüü süü besti konsul aset. Palka sai ta külapoelt 25 rubla, abikaasa poolt 15 rubla peale selle umbes 3 desjat. maad tarvitada.

III kooliõpetaja August Herms XI 1896 - IX 1899. Tema ettevõtte müües fedi piduse läbi kirjiku nell (maks 160 r) ja korjati asundusest Sühumi Luthereuse usu palve maja heaks 112 rubla. Länksüü Odesja raamatu pidajaks. Süü ajani kandis maal küla koolimehe, aga et Mihhelfon juba ametlikult koolivalitjuse poolt ametisse nimitati, süü muudeti.

koos 1892a. algklassiks ja 1901a. üheklasiliseks ministeeriumi
kooliks.

III kooliõpetaja August Herms 1896-1899a. Tema algatusel muet-
seti pidude läbi viiriku kell, mis 16 rubla maksis ja korjati asun-
dest. Suhuni Lutheruse uue palvemaja heaks 112 rubla.
Herms läks süü Odesasse raamatu pidajaks.

IV kooliõpetaja Mihkel Johannes Kunn 1899-3.VII 1906a Toimik päris
Tema ettevõtte ehitati 1903a. laudadeft näitemaja Asutas 1902a.
„Estonia koguduse raamatu kogu“, mille põhjus kapital 22 rubla oli
ja mis 7 septembril avatud sai. Kogu on maksuline ja maksavad
lugejad 10^g raamatu hinnast. Tema ärg mineku ajal oli kogus
163 tükki 6 rubla 30 kop. väärtuses, läks süü Tartu Postimehe koi-
mestuseft, seft juba oma sünnoleku ajal avaldas ta oma tööd „Lindas“.

V kooliõpetaja Johan Zuppig 20.VI 1906-7.VIII 1907a Lühikesel ameti-
ajal ei suutnud palju ära teha.

VI - Waldemar Saar 3.VI 1907a-31.VII 1914a, Fahrurannast päris,
Tärnu linna kooli haridusega. Ametis 1892a. juudis. Tema ettevõtte
ehitati rahvamaja, mis 1914a. valmis sai. Saarile hakkati uues
koolimajas kroonu poolt ^{koolitöö eft} palka maksma (360^g), kunnaköstri palgaks
150 rubla küla poolt sai (Abikasja võttis oma abia). Paar aastat
oli temal ka endine koolimaja ja istandus tarvitada, aga see võeti
küla poolt ära, seft uue koolimaja juures anti umbes 2 des.
suurune maatükk, mis aga palju kehmem on kui endine. Kui
köstrel jäi temal ka furnu aia vahamaa tarvitada (üle desfat.)
kus mõned äuna- ja pinnipuu ja hurmad on istutatud ja umbes
1/2 desfat. seal juures olewat põllumaad. 1912a. kevadel istutati

Suomireu algatusel osa furnuaria põllu maa peale 20,000 korvipaju
ja fügisel algas ta kooli lastele korvipunumist õpetama, mille
eest ta 200 rubla kroonu poolest palna sai. Korvipunumist õppis
ta 1911 ja 1912. Siflisis felle rahastel surfustel. Ka suurendas ta
raamatukogu, nõnda et tema ära minekul reagus 1919 aastal
100 rubla 38 kop. väärtusega. Läks füt Alam-Linda asundusse,
kui ta praegu kooliõpetaja on.

Suomireu abilifensali ^{ning} Ida-Pääsure J. I. 1911 - 5. VI 1914, kes ka
laulu koris ligi laulis ja näit-mängus osas aitas.

VII kooliõpetaja Nikolai Lurjanov (venelane) 6. IX 1914 - 23. X 1916.

Hariduse sai Kislowodski linna koolis, ametis 1912. jaadik.

Õpetas lastele korvipunumist, mille eest kroonu poolest 120 rubla
aastas palna sai. 1916. kevadel istutas Lurjanov koolilaste
abil kooli krundi peale 144 vilja puud: persinuid, plooniid
õunapuud, pirnise ja 54 mandariini. Kahjurs anistandusel
põhja veisjaruda ligidal, ning maa pind lahja, mille tähtu
puud wifalt edenewad. Et 1917. a. weebuaris uus külmkamber

— 7⁰R töufis ja mandariinid katmata oliwad, siis külmkamber
nõu ära. Lurjanow fattsus gea rahwaga waft aludesse, mille
tõttu 1916. fügisel wähenearw lapsi kooli faadeti. Lurja-
now faadeti keife koha peale, kuft ta sunel pärast kooli lõppu,
Kubani maakonda amafete juurde fäitis, kuna Estonia asund-
se kool wanemate juuni pärast feisma jäi. Lurjanow ajal
muudeti kool 18. VIII 1915. a. N° 19178 all Kaukasia õperingron-
na Kuratori poolest raherklasifilifens ministeriumi kooliks.
Semal abiliters koolitüüks ja wäftu wõhuste täitjateks oliwad.

7

Kristjan Mikkelson 1. IX 1914a — 1. VI. 1915a. Suhuni Realkooli haridusega ja August Kaudsep 10 sept — 1 detsembri 1915a. seminari haridusega.

VIII kooliõpetaja Hendrik Halberg, keda Pärnust, Kääma kooli pealt, reus ta koolijuhatajaks oli, füra reutsuti, rahu ta kolmandama kooli pähal f.o. 27 detsembril 1916a. perekonnaga jäudis. Hariduse saanud Pärnus linna koolis, ametis 1892a. jaadik. Et temal Mustajäl — Gagrõi ja Gudauti vahel — dokumentid ära rööviti, füs oli temal palju sekkeldusi, kui teda ametisse nimmitati. Koolitööga tegialguet 20. I 1917a., koolilapsi oli 38/20 poissi (18 tütarlast). 23. V. 1917a. korjati tema ette võttel raamatu ragu heaks 167r. 70 kop. ja 11 juunil f.a. kesti rahva muuseumi maja ehitamiseks 175r. 62 kop. Osaraamatu ragu heaks korjatud raha seft osteti raamatuid juurde, nõnda et 1918a. aasta lõpul ragnus 273 raamatut 181 rubla 91 kop. väärtuses oli.

13. VIII. 1917a. Estonias ära peetud Mustamere ranna ja Fuga Kaareasia kongressi korraldavas komitees oli ta esimeheks ja tema abinaasa lükmeks ning kongressil valiti ta jaas konna hüröolükmeks. V

4. IX. 1917a. valiti Estonia asumikude poolt "haridusline komitee", mille esimees H. Halberg, lükmed: kaasa Mari Halberg, Maria Knuud, Hilda Liiv, Peter Kilu ja Alexander Boston olivad

V Kongressi kuludens fai nülast korjatud 344r. 85 kop, millest 175r. 62 kop. järele jäi. See raha määrati kooliõpetaja ettepanekul nüla poolt laste kesti keelpe raamatu ragu põhjus kapitaliks. Lifa fellele tuli veel I koolipähal 1917a. toime pandud lastepidust wabatahtliste annetega 84r. 67 kop. nõnda et laste raamatu ragu kapital 210r. 68 kop. wälja teeb. Kõhjuks ei fua kodumaast praegu raamatuid tellida, muidu oleks juba ^{laste} raamatu ragu wäimas

Seega koguti 1917a. Estoniaft waba tahtli teamelega 772 r. 84 kop.
Sellenomitee peatäna tuleb Estonia Hariduse Seltsi põhjus-
kirja väljatöötamist lugeda. Suht. määrus. waeti jaoskonna
hüüa poolt kokku seatud põhjuswiri, mida muudeti ja laiendati.
18. III. 1918 oli Hariduse Seltsi awamine, kus põhjuswiri vastu waeti.
Lisameks andsiwad ülesse 70 inimest, kes seltsi juure, pidu taim-
konna j. n. e. ära walis. Seltsi juure jagas ametid järgmiselt ära:
esimees H. Halberg, abiliseks kaasa Marie Halberg ja kaastöötaja
Sohannes Truuman, laenu hoid ja Peeter Kull, abid naine Hilda
Liis ja Mikael Karu, kirjataimetaja Alexander Boston, abid
Sarob Riit ja Dames Karu.

Abilisteks H. Halbergil koostatud olivad: kaasa Maria Riido
16. X 1917a - 29. I. 1918a ja Sohanne Truuman 8. II 1918a. Jaadik,
kes Suhuni kõrgema algkooli lõpetas.

Seda ja teist Estoniaast.

1918a. 3. III - 18. III. olivad Estoniaast bra S. Pammeri juhatusel
Hariduslise kursused, millest 57 inimest alalised, 105 inimest
õhtute wisi ja 117 koollilast, seega läbistiku 72 inimest õhtu
kohata osa wõtsiwad. Maks aja pealt 16 rubla, õhtu pealt 1 rubla.
1918a. 1. XII - 30. XII olivad teised kursused, millest 11 inimest alalised,
182 inimest õhtute wisi ja 103 koollilast, seega 13 inimest läbistiku
õhtu kohata osa wõtsiwad. Maks aja pealt 30r. ja ühe tunni pealt 75 kop.

Esimene wäitemäng „Kirk - Mari“ mängiti 23. VI. 1889a ja seal
juures mängis wüüli kuor trios. Mängijad: Joosep Riit,
Kriistjan ja Karl Suuts. Pärast wüüli kuor algas oma tegewust.

18
8
Kristjan Suutõu juhatusel 1890a ja mängis esimest korda awali-
nult Kelipühil. 1899a. hakkas wüüli kuuri juhatama
Joosep Pint. 1918a. märtsi kuust jaadik on wüüli kuuri juhtu-
s.

10. septembril 1891a. tuli walitjusest näsk, et näin Estonia
elanikud oma waranduse ja loomade mäele peawad walima,
sest Kadrioru alla kinni langenud, mis läbi mägede wahel
juur järw tekis ja mee läbi murdmise korral oleks terwet
küla uputus ähwardanud. Onneste uuristas wõljal
jõe põhja mööda tee läbi ja wõljal pitkamisi ära, nõnda
et wõljal päewa pärast hädaohu möödas oli ja küla ela-
nikud rõõmsa meelega oma tühjalt seis wäikesse elumaja-
desse wõisid asuda

2. jaanuaril 1911a. algas lume sadu, mis wõikesse wahelagadesse
kuuni 17. jaanuarini kestis. Lund oli ~~hõlpsalt~~ pakuseft maas,
mille pärast mingisugust liikumist ei olnud, isegi loomade
föötmine oli raskeendatud. Palju elumajasis ja kõrwalisi
hooneid wõljal oma raskusega kokku, ehk kül wõi-
malust mööda wõljal lund maha wõljal. Weebruari
kuul oli ka külma, mis wõljal lumel wõljal peale tõmbas
nõnda et see inimeste wõljal. Alles märtsi kuul sulas lumi ära

Estonias
9. 1 1919a.

Kooliõp. H. Halberg.